

کیفیت محیطی اجتماع مدار در فضاهای شهری جاذب (است. ارزشمند مشگین شهر)

برگرفته از طرح پژوهشی بررسی تاثیر مکانها، شهرن در جهت افزایش میزان سرزندگی، با بهره گیری از مشارکت مردم (مطالعه موردی: الگوهای مالی عملکرد و کارکردی در بافت تاریخی مشکین شهر)، باشگاه پژوهشگران جوان، دانشگاه آزاد اسلامی واحد مشگین شهر

تالیف:

رقیه عطایی

مهسا جوادی

سرشناسه	عطایی، رقیه، ۱۳۶۲ -
عنوان و نام پدیدآور	کیفیت محیطی اجتماع مدار در فضاهای شهری جاذب: بافت ارزشمند مشکین شهر/ تألیف رقیه عطایی، مهسا جوادی.
مشخصات نشر	اردبیل: باغ رضوان، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	۲۰۸ ص.: مصور (بخشی رنگی)، نقشه (بخشی رنگی)، جدول.
شابک	978-600-7931-91-2: ۳۲۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست نویسی	فیبا
یادداشت	کتاب حاضر برگرفته از طرح پژوهشی "بررسی تأثیر مکانهای شهری در جهت افزایش میزان سرزندگی، با بهره گیری از مشارکت مردم (مطالعه موردی: الگوهای کالبدی، عملکرد و کارکردی در بافت تاریخی مشکین شهر)"، باشگاه پژوهشگران جوان، دانشگاه آزاد اسلامی واحد مشکین شهر است.
یادداشت	کتابنامه: ص. ۱۹۹.
عنوان دیگر	بافت ارزشمند مشکین شهر.
عنوان دیگر	بررسی تأثیر مکانهای شهری در جهت افزایش میزان سرزندگی، با بهره گیری از مشارکت مردم (مطالعه موردی: الگوهای کالبدی، عملکرد و کارکردی در بافت تاریخی مشکین شهر).
موضوع	فضاهای عمومی -- ایران -- جنبه های اجتماعی -- نمونه پژوهی
موضوع	Public spaces -- Iran -- Social aspects -- Case studies
موضوع	شهرسازی -- ایران -- جنبه های اجتماعی -- نمونه پژوهی
موضوع	City planning -- Social aspects -- Iran -- Case studies
موضوع	آبادی -- ایران -- نمونه پژوهی
موضوع	Cheerfulness -- Iran -- Case studies
موضوع	کیفیت زندگی -- ایران -- نمونه پژوهی
موضوع	Quality of life -- Iran -- Case studies
شناسه افزوده	حجم یکمده مهسا، ۱۳۶۹ -
شناسه افزوده	دانشگاه آزاد اسلامی. واحد مشکین شهر. باشگاه پژوهشگران جوان و نخبگان
رده بندی کنگره	۳۰۵.۴۳/۷۱۱
رده بندی دیویی	۳۰۵.۴۳/۷۱۱
شماره کتابشناسی ملی	۵۷۷۱۳۰۵

• نام کتاب: کیفیت محیطی اجتماع مدار در فضاهای شهری جاذب

• مؤلفین: رقیه عطایی - مهسا جوادی

• ناشر: انتشارات باغ رضوان

• طراح و صفحه آرا: رضا محمودی شیران

• چاپ و صحافی: پیشگام

• قطع: وزیری

• نوبت چاپ، سال: اول، ۱۳۹۸

• تیراژ: ۱۰۰۰ جلد

• قیمت: ۶۵،۰۰۰ ریال

• شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۹۳۱-۹۱-۲

ISBN : 978-600-7931-91-2

کلیه حقوق قانونی و مادی و معنوی برای مؤلف و ناشر محفوظ است. هیچ شخص

حقیقی یا حقوقی حق تکثیر تمام یا قسمتی از این مجموعه را ندارد. در صورت

مشاهده تحت بیگرد قانونی قرار می گیرند.

آدرس انتشارات: اردبیل، میدان ورزش، اول خیابان معادی

۰۴۵-۳۳۲۳۸۲۷۱-۰۹۱۴۴۵۲۱۵۰۷

فهرست مطالب

۹	بخش اول؛ ارتقاء کیفیت محیط زندگی اجتماعی در بافتهای شهری
۱۰	فصل اول: پاتوق شهری
۱۰	۱-۱- تبیین مفهوم پاتوق
۱۱	۲-۱- خاستگاه و ریشه‌های شکل‌گیری پاتوق‌ها
۱۵	۳-۱- سیر تحول تاریخی پاتوق‌های شهری
۱۷	۴-۱- محله، بستر شکل‌گیری پاتوق
۱۹	۵-۱- گونه‌شناسی نظریات در زمینه‌ی طراحی پاتوق‌های شهری
۲۲	۶-۱- مؤلفه‌های سازنده کیفیت پاتوق‌های شهری
۳۳	۷-۱- ملاحظات محیطی در طراحی پاتوق‌ها
۳۳	۱-۷-۱- سبک زندگی
۳۴	۲-۷-۱- آسایش
۳۴	۳-۷-۱- فعالیت
۳۶	۴-۷-۱- غنای حسی
۳۶	۵-۷-۱- مطلوبیت فضایی
۳۶	۶-۷-۱- نفوذپذیری
۳۷	۷-۷-۱- خوانایی
۳۷	۸-۷-۱- امنیت
۳۸	۹-۷-۱- تنوع
۳۸	۱۰-۷-۱- سازگاری
۳۹	۱-۱۰-۷-۱- میزان استفاده مرتب و دائمی شهروندان
۳۹	۲-۱۰-۷-۱- میزان پاسخگویی به حضور گروه‌های اجتماعی
۴۰	۱۱-۷-۱- اجتماع‌پذیری
۴۰	۱۲-۷-۱- همکاری و مشارکت
۴۱	۱۳-۷-۱- تجارب محیطی
۴۲	۱۴-۷-۱- هویت مکانی
۴۳	فصل دوم: مفهوم شادی
۴۳	۱-۲- تبیین مفهوم شادی
۴۷	۲-۲- شادی در فرهنگ و ادب ایرانی
۴۹	۳-۲- نظریه‌های روانشناسی شادی
۵۵	۴-۲- مؤلفه‌های اساسی شادی
۵۶	۱-۴-۲- عواطف مثبت و منفی

۵۷	۲-۴-۲- رضایت از زندگی
۵۸	۲-۵- شادی در محیط شهری
۶۰	۲-۶- شادی در پاتوق
۶۲	۲-۷- پارامترهای شادی در محیط شهری
۶۳	۲-۷-۱- عاطفه‌ی مثبت و عاطفه منفی
۶۳	۲-۷-۲- رضایت‌مندی سکونتی
۶۶	فصل سوم: مشارکت مردمی
۶۶	۳-۱- معماری مشارکتی مفاهیم و راهکارها
۶۸	۳-۲- اشکال مختلف مشارکت مردم
۷۲	۳-۳- تبیین روان‌شناختی مشارکت مردمی در معماری فضاهای شهری
۷۶	۳-۴- معماری مشارکت‌گرا
۷۹	۳-۵- تحقق مشارکت شهری در معماری پاتوق
۸۲	فصل چهارم: زمینه‌گرایی فضاهای شهری
۸۴	۴-۱- ارتباط معماری و طراحی شهری
۸۷	۴-۲- مروری بر تئوریهای طراحی شهری
۸۹	۴-۳- طراحی با توجه به زمینه (زمینه‌درایی)
۹۲	فصل پنجم: هویت شهری در بافت‌های تاریخی
۹۲	۵-۱- مفهوم هویت و هویت شهری در بافت‌های تاریخی
۹۴	۵-۲- دگرگونی کالبدی- فضایی در هویت شهری بافت‌های قدیمی
۹۶	۵-۳- هویت شهری
۹۸	۵-۳-۱- عوامل ادراکی- شناختی
۱۰۱	۵-۳-۲- عوامل کالبدی- محیطی
۱۰۲	۵-۳-۳- عوامل کارکردی- فعالیتی
۱۰۵	فصل ششم: هویت رونق و سرزندگی در بافت‌های شهری
۱۰۵	۶-۱- مفهوم رونق و سرزندگی در بافت‌های شهری
۱۰۵	۶-۲- واژه‌شناسی
۱۰۹	۶-۳- خصوصیات شهر سرزنده
۱۱۲	۶-۴- دیدگاهها و نظریات مطرح در حوزه سرزندگی شهری
۱۱۴	۶-۵- سرزندگی و هویت
۱۱۸	فصل هفتم: جمع‌بندی
۱۲۴	بخش دوم: مطالعات موردی (مشکین شهر)

۱۲۵	بخش دوم؛ مطالعات موردی (مشگین شهر).....
۱۲۶	فصل هشتم: وجه تسمیه مشگین شهر.....
۱۲۶	۱-۸- شناخت بستر طرح در مقیاس استان.....
۱۲۷	۲-۸- شناخت بستر طرح در مقیاس شهرستان.....
۱۲۷	۱-۲-۸ وجه تسمیه شهرستان.....
۱۲۸	۳-۸- موقعیت جغرافیایی استان.....
۱۲۹	۴-۸- مطالعات جغرافیایی مشگین شهر.....
۱۳۰	۱-۴-۸- موقعیت ریاضی.....
۱۳۰	۱-۴-۸- شیب.....
۱۳۰	۲-۴-۸- پستی و بلندی.....
۱۳۱	فصل نهم: مشخصات و ویژگی های فرهنگی و اجتماعی.....
۱۳۲	فصل دهم: مطالعات اقلیمی مشگین شهر.....
۱۳۴	۱-۱۰- تقسیمات اقلیمی.....
۱۳۴	۲-۱۰- وضعیت باد.....
۱۳۴	۳-۱۰- تابش.....
۱۳۵	۴-۱۰- یخبندان.....
۱۳۵	۵-۱۰- فاکتورهای دمایی.....
۱۳۶	۶-۱۰- رطوبت نسبی.....
۱۳۶	۷-۱۰- وضعیت بارش.....
۱۳۷	۸-۱۰- عوامل محدود کننده توسعه شهر.....
۱۳۹	فصل یازدهم؛ مطالعات تاریخی و کالبدی مشگین شهر.....
۱۳۹	۱-۱۱- مراحل تاریخی و کالبدی شکل گیری و گسترش منطقه تاریخی مشگین شهر.....
۱۴۳	۲-۱۱- بررسی عناصر و فضاهای عملکردی- کالبدی منطقه تاریخی مشگین شهر.....
۱۴۴	۱-۲-۱۱- بقعه شیخ حیدر.....
۱۴۸	۲-۲-۱۱- حمام عدل.....
۱۴۸	۳-۲-۱۱- کهنه قلعه.....
۱۵۱	فصل دوازدهم: معرفی و تحلیل گونه های بومی- نمونه های موردی.....
۱۵۱	۱-۱۲- گونه - بوم منطقه.....
۱۵۴	۲-۱۲- بررسی و تحلیل نمونه های موردی.....
۱۵۵	۱-۲-۱۲- موقعیت قرارگیری گونه ها.....
۱۵۵	۲-۲-۱۲- خانه قدیمی.....

- ۱۵۶ ۱۲-۲-۱- اقلیم:
- ۱۵۶ ۱۲-۲-۲- تزئینات:
- ۱۵۷ ۱۲-۲-۳- سازمان فضایی و سیرکولاسیون:
- ۱۵۷ ۱۲-۲-۴- مصالح و تکنولوژی:
- ۱۵۸ ۱۲-۲-۵- فرهنگ:
- ۱۵۸ ۱۲-۲-۳- خانه پرویز تبریزی:
- ۱۵۸ ۱۲-۲-۱- تاریخچه و موقعیت قرارگیری در شهر:
- ۱۵۹ ۱۲-۲-۲- اقلیم:
- ۱۵۹ ۱۲-۲-۱- فرهنگ:
- ۱۵۹ ۱۲-۲-۳- مصالح و تکنولوژی:
- ۱۶۰ ۱۲-۲-۵- سازمان فضایی و سیرکولاسیون:
- ۱۶۱ ۱۲-۲-۴- خانه تبریزی:
- ۱۶۱ ۱۲-۲-۱- تاریخچه و موقعیت قرارگیری در شهر:
- ۱۶۲ ۱۲-۲-۲- اقلیم:
- ۱۶۲ ۱۲-۲-۳- فرهنگ:
- ۱۶۳ ۱۲-۲-۴- تزئینات:
- ۱۶۳ ۱۲-۲-۵- سازمان فضایی و سیرکولاسیون:
- ۱۶۴ ۱۲-۲-۶- مصالح و تکنولوژی:
- ۱۶۵ ۱۲-۲-۵- خانه بی لر:
- ۱۶۵ ۱۲-۲-۱- تاریخچه و موقعیت قرارگیری در شهر:
- ۱۶۶ ۱۲-۲-۵- اقلیم:
- ۱۶۶ ۱۲-۲-۳- فرهنگ:
- ۱۶۶ ۱۲-۲-۴- تزئینات:
- ۱۶۷ ۱۲-۲-۵- سازمان فضایی و سیرکولاسیون:
- ۱۶۸ ۱۲-۲-۶- مصالح و تکنولوژی ساخت:
- ۱۶۸ ۱۲-۲-۵- خانه محسنی ها (دوره پهلوی اول):
- ۱۶۹ ۱۲-۲-۱- تاریخچه و موقعیت قرارگیری در شهر:
- ۱۶۹ ۱۲-۲-۶- اقلیم:
- ۱۶۹ ۱۲-۲-۳- فرهنگ:
- ۱۷۰ ۱۲-۲-۴- تزئینات:
- ۱۷۰ ۱۲-۲-۵- مصالح و تکنولوژی ساخت:

- ۱۷۱..... ۱۲-۲-۶-۶- سازمان فضایی و سیرکولاسیون:
- ۱۷۲..... ۱۲-۲-۷- خانه پور کریم:
- ۱۷۲..... ۱۲-۲-۷-۱- تاریخچه و موقعیت قرارگیری در شهر:
- ۱۷۳..... ۱۲-۲-۷-۲- فرهنگ:
- ۱۷۴..... ۱۲-۲-۷-۳- تزیینات:
- ۱۷۴..... ۱۲-۲-۷-۴- اقلیم:
- ۱۷۵..... ۱۲-۲-۷-۵- مصالح و تکنولوژی ساخت:
- ۱۷۶..... ۱۲-۲-۷-۶- سازمان فضایی و سرکولاسیون:
- ۱۷۷..... ۱۲-۲-۷-۲- خانه کریم پور:
- ۱۷۷..... ۱۲-۲-۸-۱- تاریخچه و موقعیت قرارگیری در شهر:
- ۱۷۸..... ۱۲-۲-۸-۲- اقلیم:
- ۱۷۸..... ۱۲-۲-۸-۳- فرهنگ:
- ۱۷۹..... ۱۲-۲-۸-۴- سازمان فضایی و سرکولاسیون:
- ۱۸۰..... ۱۲-۲-۸-۵- تزیینات:
- ۱۸۰..... ۱۲-۲-۸-۶- مصالح و تکنولوژی ساخت:
- ۱۸۱..... ۱۲-۲-۹- خانه ستارخان:
- ۱۸۱..... ۱۲-۲-۹-۱- اقلیم:
- ۱۸۲..... ۱۲-۲-۹-۲- فرهنگ:
- ۱۸۲..... ۱۲-۲-۹-۳- تزیینات:
- ۱۸۲..... ۱۲-۲-۹-۴- مصالح و تکنولوژی ساخت:
- ۱۸۲..... ۱۲-۲-۹-۵- سازمان فضایی و سیرکولاسیون:
- ۱۸۴..... ۱۲-۲-۱۰- خانه نصیری:
- ۱۸۴..... ۱۲-۲-۱۰-۱- تاریخچه و موقعیت قرارگیری در شهر:
- ۱۸۵..... ۱۲-۲-۱۰-۲- اقلیم:
- ۱۸۵..... ۱۲-۲-۱۰-۳- فرهنگ:
- ۱۸۵..... ۱۲-۲-۱۰-۴- تزیینات:
- ۱۸۶..... ۱۲-۲-۱۰-۵- مصالح و تکنولوژی ساخت:
- ۱۸۷..... ۱۲-۳- تحلیل خانه‌های بومی با مولفه‌های آن:
- ۱۹۳..... فصل سیزدهم: تحلیل و نتیجه‌گیری:
- ۱۹۹..... فهرست منابع:

پیشگفتار

در دهه های اخیر به دنبال اهمیت یافتن روانشناسی مثبت گرا و به منظور مقابله با مشکلات روزافزون روحی و روانی، نقش محیط های زندگی در پاسخگویی به نیازهای انسان در جهت دستیابی به شهرهای سالم و شاد اهمیت بیشتری یافته است. طراحی پاتوق ها به عنوان کانون های جمعی به گونه ای که روابط انسانی را تسهیل نموده و نیاز های آنان را برآورده سازد می تواند نقش مؤثری در ارتقاء سلامت عمومی شهروندان داشته باشد. مرور ادبیات موضوع نشان می دهد که علی رغم نظریات گوناگون در زمینه شادی و مطالعات فراوان در زمینه شادی و مطالعات فراوان در زمینه فضاهای جمعی و کیفیات آنها، طراحی مناسب چنین فضاهایی بر افزایش نشاط اجتماعی کمتر مورد بحث بوده است. در جهت دستیابی به چنین جنبه هایی، تحقیق حاضر تأثیر حضور در پاتوق ها را با تأکید بر ابعاد هیجانی (ثابت و منفی) و ابعاد شناختی (رضایتمندی از زندگی) شادی و با تبیین مؤلفه های هر کدام و اهمیت آن ها در طراحی پاتوق ها، مورد بررسی قرار می دهد. در نهایت راهکارهایی در جهت به کارگیری عوامل مؤثر ارائه شد. نتایج پژوهش مطابق با نگرش مردم، بر اهمیت نقش پاتوق ها به عنوان یک فضای جمعی در افزایش ابعاد عاطفی و شناختی ساکنین و در نتیجه افزایش شادی در محیط های شهری دلالت دارد.

برای این منظور بافت قدیم مشگین شهر در استان اردبیل به عنوان نمونه مطالعاتی برگزیده شده است. لذا که محل مذکور به جهت خرد بودن مقیاس و تعاملات شهری وابسته به ارتباطات و به عنوان یکی از شهرهای توریستی اردبیل دارای اهمیت می باشد. از طرفی به جهت محدود بودن پژوهشهای صورت گرفته در خصوص این شهر، به جهت پتانسیل بالای آن، و اینکه بافت قدیم مشگین شهر جزو تاریخی ترین بافتها با مقیاس خرد در استان اردبیل است، لذا لزوم مطالعات در فضای شهری آن سبب شد تا شهر مورد نظر به عنوان نمونه مطالعاتی برگزیده شود.